

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

ГЕНДЕРНИЙ ГЛОСАРІЙ

ДОЛАЄ...

...сегрегацію (бо школа постійно розділяє дітей за статтю).

...стереотипізацію (бо кожній статі прищеплюється свій окремий набір ролей).

...поляризацію (бо школа наголошує на відмінності між особами різної статі і протиставляє їх).

НЕ ХОЧЕ...

...поміняти місцями жінок і чоловіків (бо нерівність збережеться, тільки вже «в інший бік»).

...зробити жінок і чоловіків однаковими (це навіть теоретично неможливо – на світі немає навіть двох однакових людей).

НАСПРАВДІ ПРОПАГУЄ, ЩО...

...гендерна нерівність є несправедливою: соціальний успіх має бути прив'язаний суто до реальних досягнень людини, а не до її статі.

...усі люди — різні, кожна дитина — неповторна особистість, до якої не можна підходити стереотипно.

...будь-яка особа, незалежно від статі, повинна мати рівні права і можливості для самореалізації відповідно до своїх особистісних інтересів.

АНДРОЦЕНТРИЗМ

світогляд, за яким центром, вихідною точкою чи нормою є чоловік, а жінка (жіноче) постає як «інше», менш важливе, похідне.

ГЕНДЕР

комплекс соціальних характеристик, сформованих культурою залежно від статі людини і того, що вважається нормою для тієї чи іншої статі.

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ (СЕКСИЗМ)

упереджене ставлення, обмеження можливостей і прав або надання режиму найбільшого сприяння для осіб на підставі їхньої статі.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ

однаковий правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації.

ГЕНДЕРНА ЧУТЛИВІСТЬ

здатність усвідомлювати та реагувати на гендерні стереотипи і прояви гендерної дискримінації.

ГЕНДЕРНИЙ ПАРИТЕТ

принцип симетричного і рівноважного включення чоловіків і жінок у всі сфери суспільного життя.

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД

механізм досягнення гендерної рівності та утвердження рівних можливостей для самореалізації кожної особистості, без орієнтації на «особливе призначення» чоловіка або жінки, із заохоченням до діяльності, що відповідає індивідуальним інтересам, а не гендерним стереотипам.

ГЕНДЕРНІ РОЛІ

набір соціально очікуваних зразків поведінки жінок і чоловіків, що ґрунтується на гендерних стереотипах.

«ПРИХОВАНІЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН»

те, що «вплетено» до суто освітнього контенту, та передається опосередковано, «приховано» через організаційно-нормативну структуру школи, через зміст освіти, через вчительську комунікацію.

ЩО ТАКЕ ГЕНДЕРНИЙ ОСВІТНІЙ ЕКСПЕРИМЕНТ?

Це спрощена назва експериментальної роботи регіонального рівня «**Науково-методичні засади впровадження гендерних підходів у систему роботи навчальних закладів**» (Наказ Департаменту науки і освіти ХОДА №449 від 29.10.14).

Ініціатива: ГО «ГІАЦ «КРОНА» (за підтримки Представництва в Україні Фонду імені Гайнріха Бюлля) і КВНЗ «ХАНО».

Місце проведення: 8 закладів освіти Харківської області:

Вербівська загальноосвітня школа I-III ступенів (с. Вербівка, Балаклійський район); Нововодолазька гімназія і Нововодолазький лицей (смт Нова Водолага); Огіївський навчально-виховний комплекс (с. Огіївка, Сахновщинський район); Малинівська гімназія (смт Малинівка, Чугувський район); Лозівський навчально-виховний комплекс №10 «Загальноосвітній навчальний заклад — дошкільний навчальний заклад» (м. Лозова); Панютинська загальноосвітня школа I-III ступенів №1 (смт Панютине, Лозівський район); КЗ «Обласна спеціалізована школа-інтернат II-III ступенів «Обдарованість» (м. Харків).

Мета: створити (силами учительства і експертного кола) гендерночутливий освітній простір, вільний від стереотипів і дискримінації.

Активна фаза: січень 2015 — червень 2018.

Методологія: робота не з дітьми, а з учительством і над трансформацією освітнього середовища.

Настільки тривалий проект з упровадження гендерного підходу у шкільну і дошкільну практику не має аналогів у світі!

Гендерний підкажчик

ПІДСТАВИ ДЛЯ ГЕНДЕРНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ

Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979)

Документ №1 серед тих, що забезпечують права жінок. Ратифікований 189 країнами ООН, у тому числі Україною. Стаття 10 про освіту передбачає: доступ жінок і чоловіків до однакових програм навчання, шкільних приміщень і обладнання рівної якості; усунення стереотипів про ролі чоловіків і жінок на всіх рівнях і у всіх формах навчання.

Гендерна рівність як ціль розвитку тисячоліття (2001) і ціль сталого розвитку (2015)

У 2001 році 189 держав домовилися досягти до 2015 року вісьмох найбільш важливих для людства цілей, під номером 3 було заявлено сприяння рівноправності статей і розширенню прав жінок. У 2015 році Генеральна Асамблея ООН одностайно вирішила до 2030 року досягти 17 глобальних цілей сталого розвитку, де під номером 5 значилося: «Домогтися гендерної рівності, розширити права і можливості усіх жінок і дівчаток». Освіта названа пріоритетною сферою для змін.

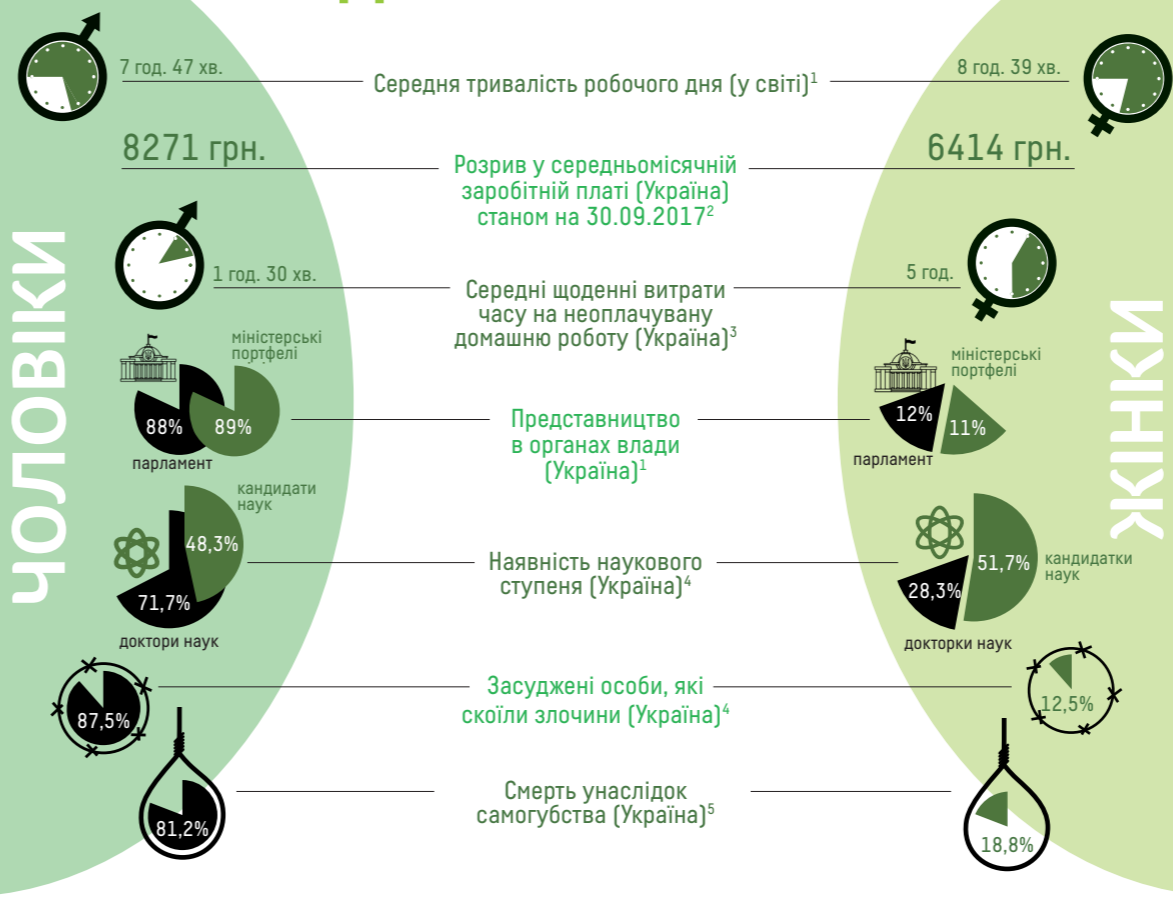
Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005)

Закон заклав основи здійснення державної гендерної політики. У статті 21 зазначено, що держава забезпечує рівні права та можливості жінок і чоловіків у здобутті освіти — під час вступу до закладів освіти і оцінки знань, а також шляхом виховання культури гендерної рівності та підготовки і видання підручників, вільних від стереотипів. На Закон спирається Державна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (діє з 2006 року; нині діюча розрахована до 2021 року).

Антидискримінаційна експертиза підручників та іншого освітнього контенту

Реалізується з 2016 року за захищеними Конституцією України ознаками: стать, вік, раса, колір шкіри, етнічне походження, релігійні й політичні переконання, національність, соціальне походження, майновий стан, сімейний стан, інвалідність, місце проживання, мова тощо. Вперше в історії України підручники аналізуються (та виправляються) до початку друку за державний кошт. Настільки системний аналіз з метою корекції освітнього контенту не має аналогів у світі.

ГЕНДЕРНА СТАТИСТИКА

¹ Global Gender Gap Index 2016, World Economic Forum. — <http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2016/>
² http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/gdn/Szp_ed/Szp_ed_u/Szp_ed_2017_u.htm
³ OECD — <https://stats.oecd.org/>

⁴ Жінки і чоловіки в Україні. Статистичний збірник. — К., 2015. — https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_gc_zb.htm
⁵ <http://a-z-gender.net>

КОРИСНІ ГЕНДЕРНІ ОНЛАЙН-РЕСУРСИ

ГЕНДЕРНИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР «КРОНА»

офіційний веб-портал krona.org.ua

Facebook www.facebook.com/krona.org.ua

РЕСУРС «ГЕНДЕР В ДЕТАЛЯХ»

genderindetail.org.ua

ЦЕНТР ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ

www.genderculturecentre.org

ПОВАГА. САЙТ КАМПАНІЇ ПРОТИ СЕКСИЗМУ У ПОЛІТИЦІ І ЗМІ

povaha.org.ua

СПІЛЬНОТА «ФЕМІНІЗМ УА»

www.facebook.com/groups/feminism.ua

Видання здійснене за сприяння Представництва Фонду імені Гайнріха Бьолля в Україні www.boell.org.ua

Верстка — Марія Чорна

© Гендерний інформаційно-аналітичний центр «КРОНА»